

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Міжнародний рух капіталу та робочої сили

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини
Освітній рівень	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма	Міжнародний бізнес

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри

Міжнародних економічних відносин

Ірина ОТЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

Розробник (и):

Муренець І.Г. к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Важливою формою міжнародних економічних відносин є переміщення капіталу між країнами, або його вивезення. Це процес вилучення частини капіталу з національного обороту даної країни і застосування його в економічній діяльності інших країн. Як форма світогосподарських зв'язків вивезення капіталу сформувалося на початку ХХ ст. Воно зумовлене рядом причин.

Причинами міжнародного руху капіталів є передусім відносний надлишок капіталу в даній країні, його перенакопичення. За таких умов застосування частини капіталу в національній економіці приводить до зниження його прибутковості. Тому в пошуках вигіднішого застосування капітал виходить за межі національної економіки і застосовується в тих країнах, де його прибутковість набагато вища.

Важливою причиною міжнародного руху капіталів є загострення проблеми збуту товарів на зовнішніх ринках. Нерідко країни застосовують заходи протекціонізму для обмеження ввезення товарів на національний ринок. З метою їх подолання і використовується ввезення капіталу до такої країни, що дає змогу організувати виробництво.

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів знань і навичок прийняття ґрунтовних управлінських рішень щодо переміщення капіталу між країнами.

Навчальна дисципліна «Міжнародний рух капіталу та робочої сили» є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня "бакалавр" спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» всіх форм навчання.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Макро- і мікроекономіка	Економічна дипломатія
Світова економіка та міжнародні економічні відносини	Міжнародний бізнес та міжнародне підприємництво
Країнознавство та організаційна поведінка іноземного підприємства	Технології комунікації міжнародного бізнесу
Міжнародна торгівля товарами, послугами, технологіями	Переддипломна практика

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків	РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових

	інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції
СК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і макрорівнях	РН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях
ЗК 7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	РН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками
СК 13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах	РН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України
ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	РН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко- статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків
СК7. Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин	РН26. Управляти міжнародним бізнесом, формувати, розробляти та реалізовувати стратегії щодо управління персоналом міжнародної компанії, маркетингової, конкурентної, інноваційної, фінансової діяльності та інші з урахуванням напряму діяльності суб'єкта міжнародного бізнесу, враховуючи пріоритети старт- спеціалізації Харківського регіону
СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин	РН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.
СК 13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах	РН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Міжнародний ринок праці, його сутність, аналіз розвитку, функціонування та проблеми формування в сучасних умовах

Тема 1. Міжнародний ринок праці в економічній системі, його сутність і функції

1.1. Сутність та основні риси міжнародного ринку праці

1.2. Функції міжнародного ринку праці

Тема 2. Міжнародна трудова міграція та роль держави в регулюванні міграційних процесів

2.1. Сутність міжнародної трудової міграції

- 2.2. Види міжнародної трудової міграції
- 2.3. Роль держави в регулюванні міграційних процесів

Тема 3. Механізм саморегулювання міжнародного ринку праці

- 3.1. Теоретичні основи саморегулювання ринку праці.
- 3.2. Регулююча роль попиту та пропозиції на конкурентному ринку праці.
- 3.3. Закони Хікса-Маршала. Перехресна еластичність попиту на працю.
- 3.4. Класичні моделі ринку праці та особливості їх саморегулювання.
- 3.5. Зарубіжні моделі ринків праці.

Тема 4. Індивідуальна та сукупна пропозиція, попит на міжнародному ринку праці

- 4.1 Крива сукупного попиту
- 4.2 Переміщення кривої сукупного попиту
- 4.3. Сукупна пропозиція в довгостроковому періоді
- 4.4. Сукупна пропозиція в короткостроковому періоді
- 4.5. Причини жорсткості цін. Цінові фактори сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції
- 4.6. Рівновага сукупного попиту і пропозиції

Тема 5. Особливості національного ринку праці України та тенденції розвитку міжнародного ринку праці.

- 5.1. Правове регулювання національного ринку праці України
- 5.2. Тенденції розвитку міжнародного ринку праці

Тема 6. Забезпечення зайнятості населення

- 6.1. Поняття зайнятості населення, основні концепції зайнятості
- 6.2. Види і форми зайнятості
- 6.3. Характеристика зайнятості в Україні
- 6.4. Світові тенденції зайнятості
- 6.5. Механізм регулювання зайнятості населення
- 6.6. Цілі та напрями реалізації політики зайнятості населення в Україні

Тема 7. Безробіття, його форми і причини

- 7.1. Причини, види та форми безробіття
- 7.2. Показники безробіття

Тема 8. Правове забезпечення міжнародного ринку праці

- 8.1. Поняття та розвиток міжнародно-правового регулювання праці
- 8.2. Всесвітні (універсальні) міжнародні стандарти праці

Тема 9. Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці

- 9.1. Основні методи державного регулювання ринків праці і робочої сили.
- 9.2. Соціальна політика і соціальний захист населення

Змістовий модуль 2. Вплив глобалізації на зайнятість і соціально-трудові відносини

Тема 10. Міжнародна організація праці

- 10.1. Сутність міжнародної організації праці
- 10.2. Особливості функціонування міжнародної організації праці

Тема 11. Сутність і роль глобалізації в розвитку міжнародного ринку праці

- 11.1. Історія глобалізації
- 11.2. Сутність і роль глобалізації
- 11.3. Глобалізація сучасного світового господарства: сутність та основні ознаки процесу

Тема 12. Шляхи інтеграції України в світовий ринок праці

- 12.1. Теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції.
- 12.2. Форми міжнародної економічної інтеграції: особливості та характерні риси
- 12.3. Участь України в регіональних інтеграційних об'єднаннях
- 12.4. Інтеграція України у світове господарство

12.5. Відносини України з міжнародними економічними організаціями

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Під час занять із дисципліни Міжнародний рух капіталу та робочої сили застосовуються такі методи навчання як лекція-дискусія (тема 1, тема 4), проблемна лекція (тема 12), кейс-стаді (практичні заняття 5, 7, 9), творчі завдання і презентація результатів досліджень (тема 3, 11), робота у малих групах (тема 2, 11).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Міжнародний рух капіталу та робочої сили» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і самостійної роботи студентів та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту бути допущеним до складання іспиту – 35 балів);

підсумковий контроль у формі іспиту.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекцій: усне опитування студентів за темою лекції.

практичних та семінарських занять: вирішення практичних завдань, робота над кейс-стаді (результати виконання завдань оцінюються в 5 балів;

колоквіум максимально оцінюється в 10 балів, два колоквіуму впродовж семестру – загалом 20 балів. Колоквіум містить три завдання: 1 теоретичне (4 бали), два ситуаційних завдання (кожне оцінюється в 3 бали);

самостійної роботи: результати проведеного дослідження за обраною темою презентуються на занятті, для презентації мають бути використані програми PowerPoint або інші програми для створення презентацій;

творчі завдання, запропоновані для самостійного вирішення.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими темами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми в рамках навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет включає: 10 тестів (кожен тест 1 бал - загальна оцінка 10 балів), одного стереотипного завдання (5 балів), двох діагностичних завдань (кожне з яких оцінюється 7 балів) та одного евристичного завдання (11 балів), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Макс бали
Тема 1, 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція-дискусія: Тема 1. Міжнародний ринок праці в економічній системі, його сутність і функції. Тема 2. Міжнародна трудова міграція та роль держави в регулюванні міграційних процесів	Дискусія, усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдань: Розрахунок індексу транснаціональності.	Перевірка і оцінка результатів виконання завдань	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять		
Тема 3.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 3. Механізм саморегулювання міжнародного ринку праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдання: оцінка факторів макросередовища обраної країни.	Оцінка результатів виконання завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Робота в малих групах: Оцінювання привабливості обраної країни щодо виходу підприємства на зарубіжний ринок	Представлення групою результатів завдання	
Тема 4.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 4. Індивідуальна та сукупна пропозиція, попит на міжнародному ринку праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Завдання: висування гіпотез дослідження, встановлення цілей і вибір методів дослідження за обраною проблемою. Пошук та аналіз матеріалу для виконання творчого завдання. Розробка анкети маркетингового дослідження.	Оцінка результатів виконання завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою	Презентація	

	самостійного опрацювання	тематикою, виконання творчого завдання		
Тема 5,	<i>Аудиторна робота</i>			
6.	Лекція	Лекція-дискусія: Тема 5. Особливості національного ринку праці України та тенденції розвитку міжнародного ринку праці. Тема 6. Забезпечення зайнятості населення	Усне опитування	
	Практичне заняття	Вирішення завдань: Оцінювання привабливості ринку та конкурентних позицій	Оцінка результатів виконання завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять		
Тема 7,	<i>Аудиторна робота</i>			
8.	Лекція	Тема 7. Безробіття, його форми і причини. Тема 8. Правове забезпечення міжнародного ринку праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Кейс-стаді: 1. Оцінювання способів виходу вітчизняних підприємств на зарубіжні ринки. 2. Порівняльна характеристика стратегій виходу підприємства на зовнішні ринки.	Результати виконання кейс-стаді	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Творче завдання: Обґрунтування способу виходу компанії на зарубіжний ринок Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквіуму	Результати виконання творчого завдання	
Тема 9.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 9. Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Сегментація ринків залежно від цілей діяльності компанії на зовнішньому ринку		
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквіуму	Колоквіум	10
Тема	<i>Аудиторна робота</i>			

10.	Лекція	Тема 10. Міжнародна організація праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Розробка товарних характеристик, упакування, вибір кольорової гами під час виходу на міжнародні ринки	Кейс-стаді	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до занять		
Тема 11.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 11. Сутність і роль глобалізації в розвитку міжнародного ринку праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Міжнародні бренди, їх класифікація та специфіка.	Результати вирішення завдання	5
	<i>Аудиторна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Пошук та підбір прикладів брендів відомих світових компаній, за різними видами бренд-стратегій	Представлення результатів творчого завдання	
Тема 12.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Тема 12. Шляхи інтеграції України в світовий ринок праці	Усне опитування	
	Практичне заняття	Правила "Інкотермс", їх застосування в міжнародній практиці при розрахунках ціни, розрахунок експортної ціни товару	Результати вирішення завдання	5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Колоквіум	10
Іспит				40

Рекомендована література

Основна

1. Фінанси : навч. посіб. [Електронний ресурс] / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтніна та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 330 с.

2. Міжнародна торговельна діяльність: підручник / В. В. Рокоча, В. Г. Алькема, В. І. Терехов, Б. М. Одягайло, К. В. Ковтонюк, Л. Г. Харсун, С. І. Ткаленко, С. В. Співаковський, Т. В. Співаковська, Н. М. Літвін, Г. П. Оласюк, О. І. Горбачук, О. І. Стародубцева, Н. О. Дмитрієва. – Київ: ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», 2018 – 698 с.

Додаткова

3. Маркевич К.Л. Поточний стан та перспективи прямого іноземного інвестування в економіку України / К.Л. Маркевич // Науковий вісник Мукачівського університету. — 2015. — № 2. — С. 249—255.

4. Krugman Paul, Maurice Obstfeld and Marc Melitz. International Economics: Theory and Policy/ Krugman P. – Harlow, England : Pearson, 11th edition, 2018. – 800 p.

5. Мірошниченко, Т. Є. Міжнародний рух капіталу: регулювання та контроль [Текст] / Т. Є. Мірошниченко // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда (гол. ред.), М.І. Пітюлич, Н.М. Гапак та ін. – Ужгород: Видавництво УжНУ, 2011. – Спецвип. 33. Ч. 2.– С. 190–193. – Бібліогр.: с. 193 (3 назви).

6. Міжнародна економіка в таблицях, схемах, формулах, задачах і прикладах [Текст]: навч. посіб. / П.П. Гаврилко, А.В. Колодійчук, С.П. Лазур, Ф.А. Важинський; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгор. торг.-екон. ін-т. – Львів: ННВК «АТБ», 2019. – 257 с.

7. Міжнародні фінанси та фінансовий менеджмент: методичні рекомендації до практичних завдань і самостійної роботи студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. О. В. Лебідь. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 48 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

8. Міжнародна економіка Козак, перша електронна бібліотека України [Електронний ресурс] / Козак. – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/15840720/ekonomika/mizhnarodna_ekonomika_kozak_yu

9. Закон України Про режим іноземного інвестування"[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

10. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Міжнародний рух капіталу та робочої сили» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view>.